

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНИЙ ІНСТИТУТ

**ГО «НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
ПОЛІГРАФІСТІВ»**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**19-Ї МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ І АСПІРАНТІВ
«ДРУКАРСТВО МОЛОДЕ»**

**КИЇВ
2019**

Організаційний комітет

Голова — Петро Киричок, д.т.н., професор, проректор
з науково-педагогічної роботи КПІ ім. Ігоря Сікорського
Володимир Баглай — генеральний директор
Банкотно-монетного двору НБУ
Олена Величко — д.т.н., професор, зав. кафедри
репрографії ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Світлана Гавенко — д.т.н., професор,
зав. кафедри, Українська академія друкарства
Юрій Ганжуров — д.п.н., професор,
зав. кафедри МВППГ ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Наталія Жукова — доктор культурології, професор,
зав. кафедри графіки ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Тетяна Киричок — д.т.н., професор,
директор ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Олексій Кононенко — начальник відділу
видавничої справи Держкомтелерадіо України
В'ячеслав Ловейкін — д.т.н., професор,
зав. кафедри, Національний університет
біоресурсів і природокористування України
Володимир Олійник — к.т.н., доцент
Naci Yakup Öztuna — PhD, Professor, Acting Dean,
Faculty of Fine Arts, Dokuz Eylül University (Izmir, Turkey)
Георгій Петріашвілі — д.т.н., професор, директор
Інституту Поліграфії Варшавської політехніки
Іван Регей — д.т.н., професор, зав. кафедри,
Українська академія друкарства
Тетяна Роїк — д.т.н., професор, в. о. зав. кафедри
ТПВ ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Ольга Трішук — д.н. із соц. ком., професор,
зав. кафедри видавничої справи і редагування
ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Анатолій Шевчук — д.т.н., професор,
зав. кафедри МАПВ ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Секретаріат:

Оксана Зоренко — голова, к.т.н., доцент
Василь Скиба — вчений секретар,
Олена Галілейська, Дарина Топіха,
Анжеліка Філь, Марія Петрик

АДРЕСА КОНФЕРЕНЦІЇ:

03056, Київ-56, вул. Акад. Янгеля, 1/37,
Видавничо-поліграфічний інститут КПІ ім. Ігоря Сікорського.
Директор ВПІ, тел. 204-83-61, кафедра ТПВ, тел. 204-84-23,
електронна адреса: druk.molode.vpi.kpi.ua@gmail.com
сайт: <http://dm-conf.vpi.kpi.ua/>

Конференція «Друкарство молоде» входить до Переліку
наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки у 2019 р.
згідно листа ДНУ «ІМЗО» № 22.1\10-3239 від 13.09.2018 р.

Видання здійснено за сприяння та спонсорської допомоги
Громадської організації «Науково-технічне об'єднання поліграфістів»

Шановні молоді науковці! Шановні колеги!

Розвиток сучасної науки й техніки, поряд із спрощен-
ням та синергією різноманітних технологічних рішень,
активізує всі сфери людської діяльності та розширює
можливості подальшого прогресу суспільства.

Програма 19-ої міжнародної науково-технічної кон-
ференції студентів і аспірантів «Друкарство молоде»
традиційно присвячена висвітленню сучасних тенденцій
розвою видавничо-поліграфічної галузі: поліграфічних
медіа- та цифрових технологій репродукування друко-
ваних та електронних мультимедійних видань, матеріа-
лознавства, менеджменту у видавничо-поліграфічній га-
лузі, редагування, реклами і зв'язків із громадськістю,
історії, дизайну, моделюванню та оформленню видань
та паковань. Також, вже традиційно в межах конференції
будуть представлені кращі наукові доробки із Всеукраїнсь-
кого конкурсу студентських наукових робіт зі спеціаль-
ності 186 Видавництво та поліграфія.

На нашому форумі заплановано виступи понад 120
доповідачів із різних вишів та наукових шкіл, що сприя-
тиме появі нових комунікацій для молодих науковців
та здобутті ними передових знань науково-технічного
прогресу у сфері поліграфічних технологій.

Шановні колеги, молоді науковці, фахівці та всі при-
четні до видавничо-поліграфічної галузі, щиро вітаємо
вас на нашій 19-й міжнародній науково-технічній кон-
ференції студентів і аспірантів «Друкарство молоде»,
бажаємо всім учасникам та їх науковим керівникам
плідної роботи, цікавих доповідей та запитань, а також
подальших наукових звершень!

Щиро Ваш
Голова організаційного
комітету,
Петро Киричок

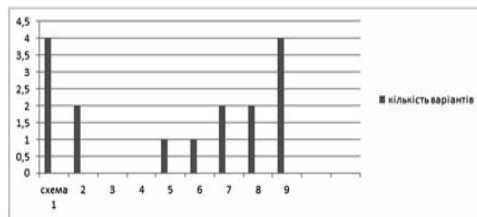
Англо-ірландська книга середньовіччя — самобутній приклад ранніх манускриптів на території Ірландії та англосаксонських королівств в VI–IX ст. н.е., якому властиво використання своєрідного орнаментального стилю в книжковій мініатюрі, характерною особливістю якого є геометризм та лінійно-площинне трактування форм, що поширилися й на зображення людини.

До виготовлення та ілюстрування книг у англійських та ірландських монастирях ставилися з ретельністю — для художників й каліграфів, які працювали над рукописами, йшлося зовсім не про передачу знеособленої інформації та навіть не стільки про трансляцію божественного логосу, скільки про магічне значення.

Метою цього дослідження є аналіз композиції розворотів рукописів та пошук найбільш поширеної схеми розміщення текстового блоку в форматі.

У рамках дослідження за рахунок використання схем Яна Чихольда, в прикладах ранніх манускриптів Англії та Ірландії визначали композиційну побудову, яку було застосовано в цей період. Результати дослідження візуалізовано у вигляді діаграми (рис.).

Посилаючись на дослідження англо-ірландських манускриптів та використання в них схем розміщення текстових шпальт, можна зробити висновки, що найпоширеніші серед використаних схем були схема з про-

Діаграма з поширеністю використання схем у англо-ірландських манускриптах

порціями сторінки 2:3 та співвідношенням полів 1:1:2:3 (класичне співвідношення для середньовічних рукописів) та схема з пропорціями листа 3:4 (in quarto).

УДК 655.3.022.11

© **Олександра Забеліна**, магістрантка, ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ, Україна, 2019 р.

Науковий керівник: Т. Г. Осипова, к.т.н., доцент, ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

АРХІТЕКТОНІКА РУКОПИСНОЇ КНИГИ ЧАСІВ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

In the handwritten book of the times of Kyivan Rus, the initials, screensavers, two-column letters, finishes, thumb-nails, illustrations used as architectural elements, and their location has a logical subordination and provides the publication with unity and integrity.

Поява рукописних книг на теренах України датуються X ст. й стала одним з наслідків хрещення Київської Русі. Рукописні книги писалися або переписувалися церковнослов'янською та літературно-писемною старослов'янською мовами, також частими були переклади з давніх мов. Найбільш відомими з тогочасних рукописних книг є Ізборник 1073 р. та Ізборник 1076 р. київського князя Святослава Ярославича, перший звід юридичних норм — «Руська Правда», перекладні твори, нотні кріюкові рукописні книги. Найдавніша — Христинопільський Апостол. Тогочасні книги писалися книжною мовою глаголицею або кирилицею на пергаменті та з початку XV ст. на українських землях у виготовленні книг почав набувати поширення папір. Впродовж усього періоду творення української рукописної книги сталося кілька змін рукописних шрифтів: устав (до поч. XIV ст.), півустав (XIV–XVIII ст.), скоропис (XVI–XVIII ст.) та в'язь (для заголовків). Остання відігравала ще й мистецькі функції.

Дослідження структури рукописів, їх внутрішньої будови, з метою встановлення елементів та зв'язків між ними є актуальним.

Мета роботи — вивчення елементів архітекtonіки рукописної книги часів Київської Русі, визначення їх призначення та місця в структурі книг.

Для рукописної книги епохи Київської Русі притаманні лише її особливості. Серед таких особливостей найперше слід вказати на їх різноформатність та різні обсяги залежно від змісту та призначення: від великих фоліантів до невеликих книжок кишенькового розміру; типографіку складали шрифти — устав та півустав, скорпис, що суттєво сприяло естетичному оформленню й ритмічному насиченню сторінки; використання чорного та червоного кольорів: червоним писалися — перші рядки, окремі слова, щоб на них акцентувати увагу читача; використання двоколонкового письма; на кінцевих сторінках текст подавався у формі трикутника; ліве поле завжди було ідеально рівне, а рядки правого боку сторінки були «рваними»; використання декоративних елементів, ініціалів. Ініціали використовувалися для декорування й символіки, для їх зображення використовувалися геометричні, каліграфічні, рослинні, сюжетні та змішані мотиви, зображення сцен із простого життя, фігурки рибалок, сіячів, орачів, воїнів. Широко використовувалися заставки, на яких було зображення святих або орнамент. В орнаментах часто використовувалися традиційні елементи та колористичні рішення, характерні для української народної творчості. У багатьох книгах можна бачити використання кінцівок, інколи зустрічаються рамки. Особливо популярним ілюстративним елементом оформлення рукописної книги були мініатюри. Ця форма ілюстрації, як правило, розсипана по всьому тексту. При цьому розміри таких мініатюр різні, розміщення на сторінці теж різне.

Встановлено, що в рукописній книзі часів Київської Русі як елементи архітекtonіки використовували ініціали, заставки, двоколонкове письмо, кінцівки, мініатюри, ілюстрації, а їх розташування має логічну співвідповідність та надає виданням єдність й цілісність.

УДК 655.3.022.11

© Катерина Драпайло, магістрантка, ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ, Україна, 2019 р.

Науковий керівник: Т. Г. Осипова, к.т.н., доцент, ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

РУКОПИСНІ КНИГИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ЯК ПРЕДМЕТ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ФОРМИ

The purpose is to determine the compositional construction of the strip of the set in the Ukrainian handwritten books of the times of Kievan Rus. It is determined that the largest number of hand-written books corresponds to a format with a 3: 4 aspect ratio, divided by nine parts of the height and width of the page.

Найдавніші рукописні книги в Україні з'явилися у період Київської Русі та мають тривалу історію. Перші відомі рукописні книги на українських землях виникли з розповсюдженням християнства й датуються X ст. У першій половині XI ст. князь Ярослав Мудрий заснував при Софійському соборі скрипторій (майстерню для переписування книг), забезпечений великою бібліотекою, кваліфікованими писарями й художниками. Книги переписувалися церковнослов'янською та літературно-писемною давньоруською мовами, поширеними були переклади з давніх мов, що базувалися на візантійській християнській писемності. Спочатку книги писалися книжною мовою глаголицею або кирилицею на пергаменті, з XV ст. на українських землях поширився папір.

Рукописні книги того часу представляли витонченість художнього та книжкового мистецтва: розкішні мініатюри, малюнки, орнаментальні багатоколірні прикраси різних стилів (візантійського, балканського): заставки, кінцівки, ініціали, декоративні прикраси на полях у вигляді квітково-рослинних бордюрів, рубрикаційних знаків.

Багато дослідників звертали увагу на необхідність опису рукописних книг, сформувалися різні школи

